

Slovenci! Te može Vam svetujemo za Vaše poslance. Vsi slovijo v svojih okrajih ne samo kot pošteni, ampak tudi kot izvedeni, rodoljubni, samostalni in srčni možje trdnega značaja, ki se ne bojijo nobene zamere, če gre za resnico in pravico in ki se bodo tudi v deželnem zboru dolgih šest let vselej upali, resnico vsakemu, tedaj tudi vladi v obraz povedati. Ravno takih mož pa nam treba v sedanjih časih.

Volilci! V vaših rokah ni samo vaša osoda, ampak tudi osoda celega ljudstva, katero je izbralo Vas, da v njegovem imenu izvolite poslance. Imenitna je Vaša naloga. Pridite torej vsi k volitvi, ker je vsak glas važen in morebiti celo odločilen. Pridite vsi! Pri volitvi pa se ne dajte odgovarjati, niti oplasiti, ne dajte se slepariti od krivih prerokov, ki se bodo plazili okoli Vas, pa Vas skušali preobrniti s hudobnimi lažmi in gerdim obrekovanjem. Ostanite stalni, in glasujte posvobodno vsi, kakor en mož, za poslance, katere Vam nasvetujemo.

Bodimo složni in zmaga bo naša!

## Gospodarske stvari.

### Trsoznanstvo.

Kar nam koli rožic na svetu cveti,  
Tak mi to vince naj lepši diši;  
Naj je zima ali spomlad,  
Naj je človek star ali mlad,  
Vsak mi pije ja vince rad! i. t. d.  
Star. narod.

Prežlahtna rastlina, naša vinska trta, trs, loza, po srbsko čakot, česko réwa, francosko cep de vigne, nemško Weinstock, -rebe, -ranke, latinsko vitis vinifera imenovana, je morala s svojim lepim vabljivim sadom preljubega okusa že pred vesoljnim potopom znana biti, kako bi jo razumel drugač Noje, izstopivši iz barke, kakor se pripoveduje, hitro na armenskih gorah v Perziji zasajati? Še dandanašnji ondotni previbaleci kažejo popotnikom na bregu Kanat Erivan prvi Nojetov vinograd. Naj že bo Noje prvi viničar in prvi vinopivec ali ne, povestnica mu pusti to čast, dalje tudi nemoremo nazaj kakor do leta 2325 pred Kristom, prvo po vesoljnem potopu. Že v starodavnih časih so pesniki trto popisovali, kakor Homer, Kato, Varro, Dioskorid, Plinij, Atenez, Lucian in Horac, Virgil in Kolumela. Od Virgilijeve pesmi, kako trsje gojiti, imamo lepo prestavo našega dra. Šubica, dobra bi tudi bila od Kolumela zlatih starih navkov, (on piše postavim, njegov brajčni trs je imel 2000 grojzdov, in naznanja, kako je nek Paradij starši imel 2 hčeri in en vinograd, ko je omožil staršo hčer je dal za doto 3ji del vinograda, in je še potem ravno toliko vina pridobil, tako je dal mlajši hčeri 2gi del vinograda, vender mu je po marljivi strežbi ostali tretji del ravno toliko donasal).

Pierij Valerian nam naznanja, da je trs obrezovati nek osel iznašel, ker je lačen nekatere trte čisto objedel, in gospodar si misli trte izgubljene, v jesen pa vidi tiste najbolj grozdja polne, poskušava večkrat trte obrezovati in še druge uči. Zato imajo Grki in drugi stari narodi svoje krive vinske bogove, katerim so vinograjdbo in blagoslov pripisavali, kakor Bahu in Silenu na oslih jahajoče, in so je tudi nespodobno častili, da so Bakanalije nazadnje gnjusobno končale. Zalostno, da se še dandanašnji včasih kaj takega primeri.

O času Abrahama je v kanaanski deželi tudi trta najzlahtniji pridelk dala, tudi Židovi so se trtoreje skrbno poprijeli, ko so v obljubljeni deželi Palestino prišli, iz katere stajim že prej dva poslanca znani velikanski grozd in smokve prinesla, branje je bilo največje in slavno obhajilo. Tudi Kristus je vino blagoslovil pri gostovanju v Kani Galileji kakor znamenje zvestobe.

Feničanom gre prva čast, da so iz Indije spravili v naše južne dežele rodovitno in imenito trto. Najboljše vino je takrat bilo cipersko, kiosko in falernsko, ob času Julija Cezara je ročka falernskega vina 300 rimskih denarov koštala.

Blizu 610 l. pred Kristom (im J. d. Welt 3390) so pridri Gali in Kelti, revno ljudstvo iz Azije v naše kraje, (ali Panonijo) in so pod vodjem Belovezijem še dalje strašne plavinske gore (Alpe) prekoračili, zapustivši svojo domovino in svoj žledni živež, ker so čuli tamo od sladnega grozdja, smokev in oljk, in soto do Reke Po, najbrš naši stari prededi bili, kateri so pridno trto in drevje sadili, in namest melurjev,

vrčev pučele iznašli, od Grkov pa omike se napili, kakor jo mi zdaj posilama od Nemcev jemljemo (?).

Na Francosko je trta prišla po Foccejih (Phocier) tako, da je sploh okoli leta 200 pred Kristom trta v južni Evropi domovala, če ravno je verjetno, da je tadi divja trta, tukaj rastla in se na drevesa vpinjala.

Rimljani so začeli iz posebnih vzrokov trto zanemarjati, cesar Domicijan je celo ukazal trto pokončati in prepovedal jo saditi, in tako je vinoreja 200 let po Kristusu hiral, dokler je naš slavnj preded, modri in junaški cesar Pro b (us) rojen Ilir iz kmetov blizu Sirmije 181 po Kristu začel gorice saditi, (še Nemci mu hvalo pojejo, da je on prvi na Renu terto vpeljal), tudi naše ljutomerske in haloške gorice, kakor tudi vogerske so še od tod, in sirmiško vino je bilo do bitke pri Mohaču naj prvo, po tem še le Tokajec. Naši pridni prededi niso takrat peli: „Bratec pimo vince!“ — „Veselimo se bratec, da se vidimo —!“ vender so kaj veselja imeli pri vinogradu in vinobranje, to je največje obhajilo bilo do danes, tudi so bili gostoljubni in še desetino so radi davali, da so le mir imeli.

Čeravno je ali dobrega namena ali po božji volji že očaj Abraham zapovedal Melkisedeku od pridobljenega plena in Mozes od vsega desetino davati, tak je vender prav za prav še le cesar Karl Veliki desetino in gorajo od vinogradov v 8. stoljetju vpeljal, in večnega spomina vredno pa je leto za nas namreč 1843, kedar je tota službenost odpala.

Zares nima rastline na svetu, ktera bi tako potrpeča še pri tako nerodni roki bila, zato je toliko razširjena.

(Dalje prihodnjič.)

### Domače stvari.

(Da se ribe tudi lahko po največji vročini dobro ohranijo) in dalje pošljejo se jim na Francoskem usta in škrg s testom napolnijo, katero se napravi iz drobtine in močnega spiritusa, za tim se povije vsaka riba za se najprej v koprive in za tim v slamo. (Neue Erfind.)

(Kako se erjavenje železnih reči obrani.) Vzeml ednaka delka belega voska in terpentinovga olja, raztopi ju toliko, da ju lahko prav dobro zmešaš, s takim mazilom dobro namaži železne reči, ktere hočeš erje varovati in s cunjo tako dolgo teri, da bodo prav svetle. (Frauen Ztg.)

(Obleko in sploh robo napraviti da se ne vžge ali vsaj z plamenom ne gori.) Mora se roba ali obleka v stekleno vodo (Wasserglass,) — se dobi v apoteki — namočiti. Taka obleka se ne more vžgati, temoč samo počasnoleje. Fuks pravi da se tudi les ne vžge, kateri je v tako vodo namočen bil. (Frauen Ztg.)

### Sadjoreja.

(Kedaj je najbolje sadno drevje obrezovati?) Imenitni sadjorejec Lukas pravi, da je v pomladi, kedar je obrezovanje naj bolj navadno to tudi najbolj škodljivo. Priporoča zato, naj bi se to po letu činilo in sicer mesca junija, kateri čas je, po njegovi skušnji, naj boljši za ta posel. Če se koj v pomladi drevje obreže, pravi Lukas, lahko zboli, kajti sok, kterege se ta čas mnogo izlije, ima mnogo sladkora, kateri na zraku hitro okisne, to pa čini, da pri toplem in volhken zraku drevje gobasto postane, t. j. zboli in se naskorem celo posuši.

(Allgm. Land. u. Forst. Ztg.)

(Kako se listne uši naj lože pokončajo.) Ako uši listje napadejo, poskropi vejice z apnenim mlekom (beležem). Tudi prigor in maroge na jabolkah se lahko obranijo ako je z apnenim mlekom zmoečiš.

(Land. Zeitschrift.)

(Kako se naj lože preženejo zelske bolhe.) G. Trap, kateri je že mnogovrstne pomočke proti takim bolham skušaval, pravi, da mu ni noben toliko koristil, kot pravi peruvianski gnoj, (guano), kterege je na želišča trosil, na katerim je bolhe opazil. Če se to potrdi, bi moral naš kurji ali golobji gnoj tudi koristiti. (Land- u. Forst- Ztg.)

## Slovenski župan.

Pod tem naslovom prinaša „slovenski gospodar“ vse, karkoli se primeri važnega za župane sploh, zlasti pa za župane na Slovenskem. Treba je namreč, da kdor je za župana izvoljen, tudi ve in sicer dobro ve, kaj mora župan znati kako se obnašati, in sploh kakošen mora biti. — Če pa župan tega ne ve, če je bil le zavoljo tega izvoljen, ker je morebiti naj bogatejši mož v celem soseski, ali ker ume ravno nekoliko nemških besed vpletati v svoj govor, tedaj župan ni na pravem mestu in celo občinsko življenje hira. To pa je v vsaki državi velika nesreča, ker vsaka država le obstoji iz občin. Če so tedaj občine neredne, če se ne zavedajo svojih pravic in le v beli dan naprej životarijo, kakor meglja brez vetra, občuti to nerednost cela država in začenja se duševno in materialno bolehanje.

Tako je bilo tudi pri nas v Avstriji. Dokler je bil strogi absolutizem, so se jemale pravice komur le mogoče, tako tudi soseskam in občinam in župan je bil predstojnik soseski in občini le v tem, da so muljudje tako rekli, — drugih pravic pa ni imel skoro nič. — Pozno skoro prepozno je naša vlada spoznala, da v našem stoletju, ko drugod povsod državljani duševno in materialno napredujejo, ne more vedno tako ostati. Zato je dala soseskam in občinam več moči in več pravic, da se lahko bolj prosto gibljejo, ker do sedaj so bile kakor otrok v povojih v zibelji. — Če pa dobijo soseske in občine več pravic, treba tudi, da jih prav rabijo, sicer bi se reklo, da za politično življenje še niso dorasle, in da če se jim dajo pravice, ki jih ne umejo rabiti, je skoro taka, kakor bi kdo dal otroku nož v roke.

Da tedaj kaj takega nihče ziniti ne more, to naj bode skrb vsaki soseski, vsaki občini, posebno pa njihovim županom. Ker pa morda marsikteri slovenski župan, ne ve vsemu kaj, kar se tiče občinskega življenja, prinaša „slovenski gospodar“ v predalček, ki je slovenskemu županu odmerjen, vse, kar mora slovenski župan vedeti. Prinaša vse dotične postavbe pa tudi potrebne obrazke (Formulare) za uradovanje županov ali županovanje.

Razdelil pa se bode ta predmet na troje, namreč:

- I. Kakošen mora župan biti?
- II. Ktera so njegova opravila?
- III. Kako naj župan svoja opravila izvršuje?

(Dalje prihodnjič.)

## Slovensko slovstvo.

Ravnokar je v tisku gotova in se razpošilja knjižica: „Slovenci, kaj čemo?“ ktero je spisal rodoljubni gosp. dr. Jože Vošnjak v slov. Bistrici in jo zdaj za poduk in prevdarek podarjuje svojim slovenskim rojakom štajerskim. Živo priporočamo vsem Slovincem, naj jo pazljivo prebirajo in si globoko v srea vtiskajo resnične besede svojega rodoljubnega rojaka. V prihodnjič govorimo obširnej o ti željno pričakovani politični knjižici, ktero si lahko omisli vsak Slovenec, ker ji je cena samo 20 kraje.

V Gorici je začel o novem letu izhajati nov slovenski časnik pod napisom „Domovina“ posebno za primorsko-deželne, pa tudi sploh slovenske zadeve. Vrednikovo ime g. Marušica je nam porok za njegovo izvrstnost; toraj ga vsem slovenskim rodoljubom prav iskreno priporočamo. Cena mu je za celo leto 2 gl.

## Novičar iz širokega sveta.

Madjari se hudo branijo naj novejših cesarskih postav zastran dopolnivanja armade, ker, kakor Deak pravi, se taka postava le po ustavni poti vpeljati more.

1. Marca zapustijo Francozi na vsak način Mehiko, naj cesar Maks odloči kakor koli hoče.

Pravi se, da ruska vlada hoče tudi naš koledar vpeljati.

Čuje se, da pri prihodni občni skupščini jugoslovanske Akademije, hočejo skofa Strossmayer-a za predstojnika voliti. Živili.

## Novičar iz Slovenije.

Pri zadnji seji kmetiške podružnice (Filiale) v Celju je mnogo udov zato iztopilo, ker se od letnih prineskov t. j. od 2 fl. 50 kr. morajo 2 fl. v Gradec poslati.

— Pri 43. občni seji podružnice v Brežcah 20. septembra preth. leta, se je dokazalo, da je vzrok sadanje velike reve v tem, da je preidoča letina bila zelo slaba, da manjkajo denarji, da se kmetiški pridelki skoraj ne morejo prodati, ali samo po zelo slabi ceni, da so dače velike, da so kmetje v kmetovanju preslabo podučeni in da je sol predraga. Kar se tiče preklicanja postavbe odrtije, so soglasno trdili, da je to poguba kmetovanju in da se to samo po tem odvrtni more, ako se napravijo naupnice (kreditne naprave) s prijemljivimi pravili, ktere bodo kmetovanje podpirale.

— 20. t. m. bo v Mariboru v Kartinovi dvorani večerna veselica na čast gg. volilnim možem, mariborsko-slov. bistričko-, st. lenarskega okraja. Začetak ob 6. zvečer

— Za Slomšekov spominek se je že nabralo 2723 fl. 52 kr.

## Kratkočasnice.

Grajsak idoč mimo kmeta, kteri se je zlo pri delu trudil, reče: „Miha, če bodeš prav marljivo iz svojega polja kamenje nosil, polje dobro gnojil, oral in sejal, boš dobro žetvo imel.“ „Ze prav,“ žlahtni gospod, reče kmet, „če vendar Vi mesto mene činite, bom s desetino prek in prek zadovoljen.“

— Dva obrtniška pomagača, Horvat in Nemec, potujeta v jeseni po lepi rodoviti slovenski deželi; Horvat zagleda na njivi lepo debelo zelje in reče svojemu tovaršu: „Glej brate, kako je to lepo zelje.“ Na to reče Nemec: O, prijatelj! to je toliko, kot skoraj celo nič proti onemu, ktero pri nas na Švabskem raste, kajti to ima tako debele glave, da se pod jednolehkoceli polk (regiment) huzarjev vadi, (eksercira) pa še mokri ne postanejo, če ravno deš gre. Horvat, ki je bil kotlar, mu na to pripoveduje, da je nekikrat na Ogorskem pri nekem mojstru delal, kder so tako veliki kotel delali, da je tisoč pomagačev v njem na enkrat, delalo in vendar, drug drugega ni čul in ni videl.

„Za božjo voljo! zakaj pa ste tako velik kotel potrebovali?“ pita Nemec „Hoteli smo celo glavo tvojega švabskega zelja v njem kuhati.“ odgovori Horvat.

## Tržna cena

v Mariboru 12. Januarja 1867.

|                               | fl. / k. |
|-------------------------------|----------|
| Pšenice vagan (drevenka)      | 6 40     |
| Rži                           | 4 40     |
| Ječmena                       | —        |
| Ovsa                          | 1 80     |
| Tursice (kurnuze) vagan       | 3 40     |
| Ajde                          | 3 40     |
| Prosene kaše                  | —        |
| Krompirja                     | 1 60     |
| Govedine funt                 | 21       |
| Teletine                      | 25       |
| Svinjetine črste funt         | 24       |
| Drv 30“ trdih sežen (Klafter) | 8 50     |
| „ 18“ „ „ „                   | 4 85     |
| „ 30“ mehkih „ „              | —        |
| „ 18“ „ „ „                   | 3 40     |
| Oglenja iz trdega lesa vagan  | 58       |
| „ „ mehkega „ „               | 40       |
| Sena cent                     | 1 40     |
| Slame cent v šopah            | 1 40     |
| „ „ za steljo                 | 80       |
| Jedno jajce                   | 2        |
| Špeha cent                    | 30       |

Opazka, prihodni bomo tudi prinesli tržno ceno v Ptuj in Celju. Narodno državno posojilo 69.40. Ažijo srebra 30.75

Ker nam je veliko prostora vzel program in velitvene zadeve, smo prisiljeni odložiti mnogo novičarskih stvari, ktere bo zato prinesel prihodni list. — Gospodo, zlasti častite duhovne uljudno prosimo, da bi blagovolili proste naročnike podučiti, kako se mora pismo z denarji na pošto dati. Vredništvo.

## Listnica vredništva.

J. G. v Gradcu: Lepa hvala za lep dopis, prosimo prinašajte ponujeno podporo. Vred.